

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за бакалаврською програмою професійного спрямування
«Податкова та митна справа»
на тему: «Податковий контроль в Україні»

Виконавець:

студент факультету фінансів і банківської
справи

Полянцева Анастасія Олександрівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Мартинюк Ірина Василівна

/підпис/

Одеса 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні першочерговим кроком досягнення добробуту у суспільстві є досягнення економічного добробуту. Найважливішою потребою сьогодення є досягнення збалансованості розвитку всіх підсистем суспільства та створення міцного економічного підґрунтя.

В сучасних умовах трансформації економіки в Україні сфера податків займає одне з ключових положень. На сьогодні більше 80% всіх надходжень держави складають податкові надходження. Отже, саме від проведення грамотної та вірної політики у сфері оподаткування залежить економічний та соціальний добробут всієї держави.

У всьому світі для урегулювання та контролю податкової сфери було впроваджено податковий контроль. Сьогодні тема податкового контролю є дуже актуальною, оскільки від проведення стратегічно вірного податкового контролю залежить добробут всієї країни. Через це можемо відмітити, що податковий контроль неабияк впливає на соціально-економічний розвиток України.

На сьогодні дуже багато українських вчених проводять дослідження у розрізі податкового контролю. Рева Д.М., Слатвінська М.О, Калінеску Т.В. досліджували сутність податкового контролю. Сидоренко О.М. вивчав процес становлення податкового контролю в Україні. А приділяли увагу проблематиці вивчення ефективності такі вчені як Іванов Ю.Б., Найденко О.Є., Луценко І.С., Васюк Ю.М.

На жаль, незважаючи на неабияку зацікавленість вчених у дослідженні даного питання, на сьогодні існують певні суттєві прогалини у системі податкового контролю в Україні, які потребують нагального вирішення.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в оцінюванні стану податкового контролю та розробці напрямів його вдосконалення в Україні.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність, функції та способи здійснення податкового контролю;
- висвітлити особливості податкових перевірок як основного способу здійснення податкового контролю;
- висвітлити нормативно-правове регулювання податкового контролю;
- здійснити моніторинг контрольно-перевірочних заходів в Україні;
- оцінити ефективність податкового контролю в Україні;
- спрогнозувати надходження податків та зборів до Зведеного бюджету України у 2022 році;
- дослідити досвід податкового контролю у розвинених країнах світу та можливості його адаптації в Україні;
- запропонувати напрями вдосконалення податкового контролю з метою підвищення його ефективності в Україні.

Об'єктом дослідження виступає процес здійснення податкового контролю.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають між платниками податків та державою, в процесі здійснення податкового контролю.

У роботі було використано такі основні *методи* макроекономічного аналізу: загальнонаукові методи для визначення сутності податкового контролю; статистичний метод, метод індукції та дедукції для проведення аналізу контрольно-перевірочних заходів та аналізу ефективності податкового контролю в Україні.

Інформаційною базою дослідження при написанні кваліфікаційної роботи виступали законодавчі акти, основними з яких є: Податковий кодекс України, Кодекс про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, а також статистичні дані Державної казначейської служби України, Звіти Державної податкової служби України тощо.

Публікації. Результати дослідження, що були проведені в кваліфікаційній роботі, викладені в науковій роботі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт «Податковий контроль в Україні», а також в науковій статті «Податковий контроль в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення», що була опублікована у збірнику студентських наукових праць кафедри фінансів випуск № 9. Взято участь у студентській науково-практичній конференції ОНЕУ «Сучасні виклики економіки» шляхом публікації тез «Напрями підвищення ефективності податкового контролю в Україні».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки. Основний зміст викладено на 68 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 16 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні аспекти податкового контролю*» досліджено економічну сутність, функції та способи здійснення податкового контролю. Досліджено нормативно-правове забезпечення податкового контролю в Україні.

У другому розділі «*Аналіз ефективності податкового контролю в Україні в 2016 – 2021 роках*» на основі статистичних даних проводиться ґрунтовний аналіз сучасного стану податкового контролю в Україні, аналіз результативності діяльності податкових органів в Україні у розрізі реалізації контрольної функції. Досліджено ефективність роботи ДПС у розрізі здійснення податкового контролю в Україні. Спрогнозовано надходження податків та зборів до Зведеного бюджету України.

У третьому розділі «*Зарубіжний досвід та шляхи модернізації податкового контролю в Україні*» розглянуто зарубіжний досвід реалізації податкового контролю та можливості його адаптації в Україні. Запропоновано шляхи вдосконалення податкового контролю в Україні.

ВИСНОВКИ

На сьогодні в Україні виникає практична необхідність реалізації податкового контролю. Адже результати аналізу надходжень податків та зборів до Зведеного бюджету України показали, що їх питома вага складає більше 80%. За отриманими прогнозними даними варто додати, що обсяги податкових надходжень до Зведеного бюджету України у 2021 році будуть тільки зростати.

У роботі було досліджено основні теоретичні аспекти податкового контролю. Податковий контроль – законодавчо закріплена система заходів, що вживаються контролюючими органами для забезпечення формування та реалізації державної фінансової політики. Дослідження наукового підґрунтя допомогло розкрити сутність поняття «податковий контроль». Отже, податковий контроль було визначено як різновид фінансового контролю через те, що здійснює своєю діяльністю у сфері оподаткування, яка в свою чергу є одним з основних компонентів фінансової діяльності певної держави.

У результаті дослідження способів здійснення податкового контролю було визначено, що основним з них здійснення контрольних-перевірочних заходів – податкових перевірок. На нашу думку, практична необхідність податкових перевірок полягає у забезпеченні максимальної ефективності шляхом отримання достовірної інформації щодо дотримання чинного законодавства суб'єктами господарювання та виконання своїх обов'язків щодо правильності обчислення та сплати платежів.

Найважливішим кроком у дослідженні було вивчення нормативно-правової регламентації податкового контролю в Україні. Вивчення нормативно-правового забезпечення показало, що здійснення податкового контролю в Україні, визначення компетентностей контролюючих органів та регламентація їх діяльності регулюються такими законодавчими актами як: Податковий Кодекс України, Кодекс «Про адміністративні правопорушення», Кримінальний кодекс, Конституція України, Закони України, Накази Міністерства фінансів України, Постанови Кабінету міністрів України, Накази Державної податкової служби України, Листи Державної податкової служби України та інші.

Результати моніторингу здійснення контрольних-перевірочних заходів в Україні у 2016 – 2021 роках показали, що основним способом здійснення податкового контролю в Україні є податкові перевірки. У ході дослідження було виявлено, що проведення податкових перевірок в Україні є доволі ефективним. Про що свідчить показник результативності податкових перевірок у розрізі виявлених порушень. Але доцільно додати, що при цьому рівень податкової культури знаходиться на дуже низькому рівні.

Аналізуючи показники ефективності податкового контролю в Україні у 2016 – 2021 роках було виявлено, що за останні 6 років рівень ефективності податкового контролю виріс майже у 2 рази, що в свою чергу є досить позитивним аспектом проведеного дослідження.

Було здійснено прогнозування надходжень податків та зборів до Зведеного бюджету України у 2021 та 2022 роках. Отримані дані показали, що у загальній перспективі суми податкових надходжень мають тенденцію до збільшення. Але варто звернути увагу, що через політичну та економічну нестабільність в Україні здійснені прогнози не можуть повною мірою продемонструвати реальні показники.

Дослідження зарубіжного досвіду здійснення податкового контролю на прикладі США продемонструвало, що найбільш ефективним при здійсненні контролю є дотримання комплексного підходу та виховання довіри платників податків до контролюючих органів. На нашу думку, при впровадженні такого комплексного підходу в Україні можна досягнути максимальної ефективності.

В сучасних умовах трансформації економічного клімату України податковий контроль має низку проблемних питань, які потребують вирішення. Однією із проблем є одночасно низький рівень податкової свободи і дуже високий рівень податкового навантаження на платників податків. Варто звернути увагу, що також до глобальних проблемних питань варто віднести недосконалість на недостатню зрозумілість для платників податків податкового законодавства.

На нашу думку, для підвищення ефективності податкового контролю в Україні вважаємо доцільним впровадження здійснення податкового контролю відповідно до чітко визначених цілей, завдань, форм та термінів контролю. Також, варто встановити достатній рівень урегульованості процедурно-процесуальної регламентації контрольної діяльності, що в свою чергу допоможе підвищити компетентність податкових інспекторів та мінімізувати можливість допущення помилки.

Отже підсумовуючи, можемо сказати, що тільки кардинальні зміни у податковому законодавстві, зміна тактики взаємодії податкових органів із платниками податків, підвищення податкової свободи суб'єктів господарювання та ефективне впровадження заходів податкового контролю розвинених країн світу допоможе підвищити ефективність контролю в Україні та вирішити проблемні питання.

АНОТАЦІЯ

Полянцева А.О. «Податковий контроль в Україні»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Податкова та митна справа»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2022 рік

У роботі розглядаються теоретичні засади податкового контролю, визначено особливості податкових перевірок, як основного способу здійснення податкового контролю, розглянуто нормативно-правове забезпечення податкового контролю в Україні.

Проаналізовано стан податкового контролю в Україні у 2016-2021 роках. Здійснено оцінку ефективності податкового контролю в Україні в цілому за 2016 – 2021 роки.

Виявлено фактори впливу на обсяги сплачених сум донарахувань податкових платежів у результаті податкових перевірок та загальну суму надходжень податків та зборів до Зведеного бюджету України. Здійснено прогнозування податкових надходжень до Зведеного бюджету України у 2021 році.

Розглянуто зарубіжний досвід здійснення податкового контролю на прикладі трьох економічно-розвинених країн, таких як: США, Швеція, Японія, Німеччина.

Запропоновано шляхи удосконалення здійснення податкового контролю в Україні на основі використання зарубіжного досвіду з метою підвищення його ефективності.

Ключові слова: податковий контроль, податкові перевірки, зустрічні звірки, ефективність податкового контролю.

ANNOTATION

Polyantseva AO "Tax control in Ukraine"

Qualification work for a bachelor's degree in "072 Finance, Banking and Insurance" in the educational program " Tax and customs affairs "
Odessa National Economic University Odessa, 2022

The work considers theoretical principles of tax control, identifies features of tax inspections as the main method of exercising tax control, examines the regulatory support for tax control in Ukraine.

The state of tax control in Ukraine in 2016-2021 is analyzed. The assessment of efficiency of tax control in Ukraine for 2016 - 2021 has been made as a whole.

The influence factors on the amount of collected additional tax payments as a result of tax inspections and the total amount of tax and duties to the State Budget of Ukraine have been revealed. The forecast of tax revenues to the State Budget of Ukraine in 2021 has been made.

The foreign experience of implementation of tax control on the application of three economically developed countries such as the USA, Sweden, Japan and Germany is examined.

The ways of improvement of tax control in Ukraine on the basis of the use of foreign experience in order to increase its efficiency were suggested.

Key words: tax control, tax audits, efficiency of tax control.

